

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

- Betreft:**
- Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot invoering van een extra subsidie voor 2023 als compensatie voor de hogere brandstofkosten van de diensten voor gezinszorg, en tot wijziging van bijlage 2 bij het besluit van de Vlaamse Regering van 28 juni 2019 betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers, wat betreft de verhoging van het percentage waarmee de gelijkgestelde uren begrensd worden binnen het toegekende urencontingent gezinszorg en de verlaging van de norm voor het aantal gefactureerde uren per vte logistiek personeel
 - Principiële goedkeuring

Samenvatting

De Vlaamse Regering keurt principiële een besluit goed dat een aantal wijzigingen aanbrengt aan de subsidiëring van de diensten voor gezinszorg. De diensten voor gezinszorg ontvangen voor 2023 een extra subsidie per gereden kilometer met de wagen, als compensatie voor de hogere brandstofkosten. Daarnaast wordt het percentage waarmee de gelijkgestelde uren begrensd worden binnen het toegekende urencontingent gezinszorg, verhoogd van 5% naar 9%. Ten slotte wordt de norm die de diensten gemiddeld moeten halen per vte logistiek personeel verlaagd van 1442 naar 1365 gefactureerde uren. Over dit besluit wordt het advies ingewonnen van de Raad van State.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld: gezondheids- en woonzorg.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2023/377 van 15 september 2023.

Het advies van de Inspectie van Financiën werd bekomen op 4 oktober 2023.

Het begrotingsakkoord werd gevraagd op 13 oktober 2023.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Extra subsidie voor 2023 als compensatie voor de hogere brandstofkosten van de diensten voor gezinszorg:

Het verzorgend en logistiek personeel van de diensten voor gezinszorg legt jaarlijks meer dan 65 miljoen kilometer met de wagen af voor verplaatsingen van en naar de gebruikers. Door de hoge brandstofkosten is dat een grote kost voor dat personeel. De huidige kilometervergoeding van de werkgever bedraagt 0,3542 euro per kilometer, wat onvoldoende is om de hoge brandstofkosten te dekken. Ter vergelijking, de huidige verplaatsingsvergoeding conform artikel 13 van het KB van 18 januari 1965¹ bedraagt 0,4280 euro per kilometer (vanaf 1 juli 2023). Dat betekent een sterk koopkrachtverlies voor het verzorgend en logistiek personeel van de diensten voor gezinszorg. We stellen voor om in 2023 het verschil tussen de verplaatsingsvergoeding conform artikel 13 van het KB van 18 januari 1965 en de vergoeding onder PC318.02 te overbruggen en zo de koopkracht van het verzorgend en logistiek personeel op peil te houden.

Verhoging van het percentage waarmee de gelijkgestelde uren begrensd worden binnen het toegekende urencontingent gezinszorg:

In de subsidieregeling voor de diensten voor gezinszorg is voorzien dat de diensten maximaal 5% van het toegekende urencontingent gezinszorg kunnen aanwenden voor de subsidiëring van gelijkgestelde uren. Het gaat dan onder andere om werkvergaderingen, wijkwerking of syndicale verplichtingen. Sinds 1 januari 2001 werd er een nieuw type van gelijkgestelde uren toegevoegd in de regelgeving, de uren die vrijgesteld zijn van prestaties wegens de maatregel arbeidsduurvermindering vanaf 45 jaar (de zogenaamde VAP-uren; vrijstelling van arbeidsprestaties). Die toevoeging gebeurde ter uitvoering van het VIA2-akkoord. De Vlaamse Regering engageerde zich om de VAP-uren, die de private diensten voor gezinszorg vanaf 2001 via cao zouden invoeren, te subsidiëren. De private diensten engageerden zich op hun beurt om de zorg aan de gebruiker niet af te bouwen bij de invoering van dat systeem van VAP-uren, door voldoende vervangend personeel in te zetten. Dat vervangend personeel zou dan gefinancierd worden met eigen middelen buiten het urencontingent gezinszorg (bijvoorbeeld Sociale Maribel).

¹ Koninklijk besluit van 18 januari 1965 houdende algemene regeling inzake reiskosten.

De VAP-uren van de private diensten voor gezinszorg zijn de voorbije jaren gestegen:²

- 2009: 497.331,20 VAP-uren (op een totaal urencontingent voor de private diensten van 13.358.584 uur – 5% van het urencontingent is 667.929,20 uur);
- 2022: 1.091.309,53 VAP-uren (op een totaal urencontingent voor de private diensten van 15.882.023 uur – 5% van het urencontingent is 794.101,15 uur).

Tussen 2009 en 2022 zijn de VAP-uren dus gestegen met 593.978,33 uur (1.091.309,53 uur – 497.331,20 uur). Door de stijging van het urencontingent tussen 2009 en 2022 groeide het volume beschikbare gelijkgestelde uren binnen de norm van 5% met 126.171,95 uur (794.101,15 uur – 667.929,20 uur).

Uit die cijfers blijkt dat de VAP-uren de voorbije jaren sterk gestegen zijn. In 2009 lag het percentage VAP-uren ruim onder de 5%, in 2022 lag het er ruim boven. De extra VAP-uren ten opzichte van 2009 bedragen ongeveer 3% van het urencontingent van de private diensten, en die stijging zal zich de volgende jaren verder doorzetten, gezien de leeftijdsverdeling bij de medewerkers. Het is in tijden van krapte op de arbeidsmarkt ook niet evident om je groep medewerkers te verjongen. Tevens willen we zo veel mogelijk mensen de kans geven om aan de slag te gaan in de sector, ook zij die terugkeren naar de arbeidsmarkt.

Oorspronkelijk was het percentage van 5% bedoeld voor werkvergaderingen, wijkwerking en syndicale verplichtingen. De uren die vrijgesteld zijn van prestaties wegens arbeidsduurvermindering vanaf 45 jaar zijn er later bijgekomen, en nemen vandaag dus een groot deel van die gelijkgestelde uren in. Dat mag echter niet ten koste gaan van het investeren in wijkwerking, werkvergaderingen en syndicale werking, gelet op de toenemende complexiteit van de werking van de diensten en de doelgroep. Daarom stellen we voor om het percentage gelijkgestelde uren op te trekken tot 9%. Dat moet de nodige marge en flexibiliteit geven aan de diensten voor gezinszorg.

Tot 2022 werden de gestegen VAP-uren opgevangen door:

- het inzetten van middelen uit het Fonds Sociale Maribel, maar dat is door de niet-indexatie van de federale middelen niet meer mogelijk. Het aantal medewerkers die gefinancierd worden met middelen uit het Fonds Sociale Maribel neemt door de sterke inflatie en de niet-geïndexeerde middelen af;
- het verminderen van andere componenten van de gelijkgestelde uren. Dat gaat echter ten koste van het overleg in de diensten en de wekelijkse wijkwerking tussen basiswerkers. De complexiteit van de thuiszorg is echter enorm toegenomen en daardoor is er net meer nood aan overleg en ondersteuning van de medewerkers.

Verlaging van de norm voor het aantal gefactureerde uren per vte logistiek personeel:

In het huidige subsidiemechanisme voor aanvullende thuiszorg is bepaald dat 1 vte logistiek personeel overeenkomt met 1442 uur. Op basis van de vte logistiek personeel die voor het jaar in kwestie toegewezen werden aan de dienst voor gezinszorg, wordt dan de maximale subsidie-enveloppe berekend waarop die dienst theoretisch recht heeft. De effectieve uitbetaling van de subsidies is afhankelijk van de gefactureerde uren aanvullende thuiszorg die de dienst werkelijk gepresteerd heeft.

Om de volledige subsidie-enveloppe voor een bepaald werkjaar te kunnen ontvangen, moest de dienst voor gezinszorg minstens 95% (= verhouding tussen de effectief gepresteerde uren en het theoretische maximum op basis van de toegewezen vte) van zijn uren realiseren in het werkjaar in kwestie. Bij een lagere realisatiegraad wordt de subsidie-enveloppe stapsgewijs verminderd:

- bij een realisatiegraad tussen 90% en 95% heeft de dienst recht op 95% van de subsidie-enveloppe;

² Bron: Vesta, het systeem van elektronische gegevensuitwisseling tussen de diensten voor gezinszorg en het Departement Zorg.

- bij een realisatiegraad tussen 85% en 90% heeft de dienst recht op 90% van de subsidie-enveloppe;
- bij een realisatiegraad die lager is dan 85%, wordt dat behaalde percentage toegepast op de subsidie-enveloppe.

Het subsidiemechanisme voor aanvullende thuiszorg werd uitgewerkt in 2001, in het kader van de toenmalige DAC-regularisatie (VIA2-akkoord). Bij de bepaling van de norm voor het aantal gefactureerde uren per vte logistiek personeel werd er vertrokken van de norm voor het verzorgend personeel (1 vte = 1539 uur). Omdat er – in tegenstelling tot het subsidiemechanisme voor gezinszorg – geen aparte subsidiëring van de gelijkgestelde uren en de uren bijscholing voorzien werd bij aanvullende thuiszorg, werd de norm voor het logistiek personeel lager gelegd dan voor het verzorgend personeel. Zo werd er onder andere 77 uur (5% van 1539 uur) in mindering gebracht voor de gelijkgestelde uren.

De gemiddelde leeftijd van het logistiek personeel in de aanvullende thuiszorg is hoog. In 2022 bedroeg de mediaanleeftijd 52 jaar. Slechts 28,64% van het logistiek personeel opende vorig jaar geen recht op arbeidsduurvrijstelling, terwijl 39,02% van het personeel recht had op het maximum van 36 dagen. Gemiddeld had een logistiek personeelslid in 2022 recht op 20,28 dagen of 154 uur arbeidsduurvrijstelling (op vte-basis).³

De huidige norm houdt slechts rekening met 77 gelijkgestelde uren, terwijl een logistiek personeelslid intussen gemiddeld aan het dubbele aantal uren arbeidsduurvrijstelling zit. Daarom stellen we voor om de norm voor het aantal gefactureerde uren per vte logistiek personeel met 77 uur ($77 + 77 = 154$) te verlagen, van 1442 naar 1365 gefactureerde uren. Dat moet de diensten in staat stellen om de resultaatsindicator voor het logistiek personeel te blijven halen, waardoor hun subsidie-enveloppe niet verminderd wordt.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1 verhoogt in 2023 de vergoeding van 0,3542 euro per kilometer die het verzorgend personeel, het logistieke personeel of de doelgroepwerknemer voor de dienst voor gezinszorg heeft afgelegd met een privéwagen, met 0,0683 euro naar 0,4225 euro.

Artikel 2 verhoogt het percentage waarmee de gelijkgestelde uren begrensd worden binnen het toegekende urencontingent gezinszorg van 5% naar 9%.

Artikel 3 verlaagt de norm die de diensten voor gezinszorg gemiddeld moeten halen per vte logistiek personeel van 1442 naar 1365 gefactureerde uren.

Artikel 4 regelt de inwerkingtreding van het besluit. Het besluit heeft uitwerking met ingang van 1 januari 2023.

Artikel 5 bevat de uitvoeringsbepaling van het besluit.

³ Bron: vzw Zorggezind.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Extra subsidie voor 2023 als compensatie voor de hogere brandstofkosten van de diensten voor gezinszorg:

De werkgevers van de diensten voor gezinszorg die onder PC 318.02 vallen, betalen 0,3542 euro per gereden kilometer die het verzorgend personeel, het logistieke personeel of de doelgroepwerknemer voor de dienst heeft afgelegd met een privéwagen (bedrag VIA6). Dat is niet voldoende om de kosten ten gevolge van de toenemende prijs voor brandstoffen te vergoeden. Om aan deze problematiek tegemoet te komen, stellen we voor om het verschil tussen de kilometervergoeding conform artikel 13 van het KB van 18 januari 1965 en de kilometervergoeding voor de diensten voor gezinszorg voor het werkjaar 2023 bij te passen, zodat de diensten voor gezinszorg aan hun basispersoneel een verhoogde kilometervergoeding kunnen uitbetalen.

De vergoeding per gereden kilometer conform artikel 13 van het KB van 18 januari 1965 is de volgende:

- 0,4170 euro per gereden kilometer van 1/1/2023 t.e.m. 30/06/2023;
- 0,4280 euro per gereden kilometer van 1/07/2023 t.e.m. 31/12/2023.

In 2022 hebben de diensten voor gezinszorg 65.507.235,05 kilometer gereden met de eigen wagen (gebruikte kilometers voor de financiering in 2023).

De kostprijs om het verschil tussen de kilometervergoeding conform artikel 13 van het KB van 18 januari 1965 en de huidige vergoeding van de sector gezinszorg te compenseren, zal op deze manier 4.474.144,15 euro bedragen (zie berekening als bijlage 1).

De compensaties voor de extra kosten door de hoge brandstofkosten gebeuren binnen de beschikbare begrotingskredieten op 1GD348 van begrotingsartikel GE0-1GHF2TH-WT.

Op basis van de 2de kwartaalgegevens van 19 diensten voor gezinszorg (16 private en 3 openbare diensten voor gezinszorg), die 84,71% van het toegewezen urencontingent gezinszorg van 2023 vertegenwoordigen, blijken de volgende realisaties van een aantal parameters die het benodigde budget gezinszorg voor 2023 bepalen:⁴

- Realisatie urencontingent gezinszorg: 96,21%
- Realisatie contingent vorming: 93,20%
- Realisatie onregelmatige prestaties: 96,30%: Volgens de cijfers van Zorggezind bestaat bijna 5% van het urencontingent gezinszorg uit onregelmatige prestaties. Op 14 juli heeft de Vlaamse Regering principieel beslist om de norm van onregelmatige prestaties (5,2%) los te laten (VR 2023 1407 DOC.1076). Dat gaat een sterkere stijging van de onregelmatige prestaties met zich meebrengen. We houden daarom rekening met een realisatie van 5,2% van het urencontingent gezinszorg.

Wanneer we deze 3 parameters in het draaiboek van gezinszorg opnemen, zien we een verschil in benodigd budget van 13.386.889,05 euro tussen de beschikbare middelen op de begroting van de diensten voor gezinszorg en 2023 (draaiboek, tab. samenvattend- zie bijlage 2). Met deze middelen zullen we de compensaties voor de hoge brandstofkosten voor het werkjaar 2023 financieren.

⁴ Bron: vzw Zorggezind.

Verhoging van het percentage waarmee de gelijkgestelde uren begrensd worden binnen het toegekende urencontingent gezinszorg:

Deze maatregel heeft geen bijkomende budgettaire weerslag. De verhoging van het percentage gelijkgestelde uren van 5% naar 9% gebeurt binnen het toegekende urencontingent gezinszorg

Verlaging van de norm voor het aantal gefactureerde uren per vte logistiek personeel:

Deze maatregel heeft geen bijkomende budgettaire weerslag. De verlaging van de norm voor het aantal gefactureerde uren per vte logistiek personeel heeft alleen tot gevolg dat de diensten voor gezinszorg minder gefactureerde uren aanvullende thuiszorg moeten realiseren om recht te hebben op de volledige subsidie-enveloppe.

De Inspectie van Financiën bracht op 4 oktober 2023 haar advies uit over dat voorontwerp van besluit. Het advies is gunstig met bemerkingen.

Het voorliggende Besluit Vlaamse Regering voorziet diverse maatregelen teneinde de impact van de diverse crisissen op de diensten voor gezinszorg te ondervangen voor het jaar 2023. Een inhoudelijk/technische traject voor de aanpassing van het financieringssysteem van gezinszorg werd opgestart. De gewijzigde maatschappelijke context met een toegenomen zorgcomplexiteit, de huidige uitdagingen op de arbeidsmarkt en de gestegen levensduurte hebben enkele evoluties binnen de diensten gezinszorg versneld en nopen intussen tot dringende maatregelen in afwachting van een aanpassing van het financieringssysteem.

We voorzien in een subsidie teneinde een hogere brandstofvergoeding toe te kennen aan de medewerkers en zo de koopkracht van het verzorgend en logistiek personeel op peil te houden voor het jaar 2023. We onderzoeken tevens hoe we een structurele aanpassing in de regelgeving kunnen voorzien. Teneinde de uren zorg voor de gebruikers te kunnen realiseren, is het noodzakelijk in te zetten op zowel het behoud van medewerkers als op instroom.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen rechtstreekse weerslag op het personeelsbestand en op de personeelsbudgetten, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de interne dienstverlening van de Vlaamse overheid, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

- personeel: het voorstel heeft geen weerslag op gebied van personeelsinzet;
- werkingsuitgaven: het voorstel heeft geen weerslag op de lopende uitgaven;
- investeringen en schuld: het voorstel heeft geen investeringen als gevolg;
- ontvangsten: lokale besturen die een erkenning hebben als dienst voor gezinszorg, ontvangen een extra subsidie van de Vlaamse overheid als compensatie voor de hogere brandstofkosten;
- conclusie: het voorstel heeft een weerslag op de werking van de lokale besturen, omdat lokale besturen die een erkenning hebben als dienst voor gezinszorg, compensaties ontvangen voor de extra kosten door de hoge brandstofprijzen en inflatie.

4. VERDER TRAJECT

Na de principiële goedkeuring van het voorontwerp van besluit wordt het advies van de Raad van State ingewonnen.

Na de definitieve goedkeuring zullen de diensten voor gezinszorg over het besluit geïnformeerd worden door het Departement Zorg.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot invoering van een extra subsidie voor 2023 als compensatie voor de hogere brandstofkosten van de diensten voor gezinszorg, en tot wijziging van bijlage 2 bij het besluit van de Vlaamse Regering van 28 juni 2019 betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers, wat betreft de verhoging van het percentage waarmee de gelijkgestelde uren begrensd worden binnen het toegekende urencontingent gezinszorg en de verlaging van de norm voor het aantal gefactureerde uren per vte logistiek personeel;
- 2° de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin te gelasten over het voormelde voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de Raad van State in te winnen, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Hilde CREVITS